

REKENKAMERCOMMISSIE
WESTLAND

ONDERZOEKSPROGRAMMA

JAARPLAN 2019

Rekenkamercommissie Westland

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	4
2.	Capaciteit van de Rekenkamercommissie.....	4
3.	Onderzoeksprogramma 2019	5
4.	Follow-up onderzoeken.....	6
5.	Signaleringsfunctie	6
Bijlage 1	De Rekenkamercommissie Westland.....	7
Bijlage 2	Uitwerking onderzoeksonderwerpen 1 t/m 3.....	9

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarplan 2019 van de Rekenkamercommissie van de gemeente Westland (hierna: RKC), vastgesteld in haar vergadering van 23 januari 2019. In haar vergadering van 14 november 2018 zijn de onderzoeksonderwerpen voor 2019 bepaald. In dit jaarplan gaan wij daar nader op in.

RKC als professioneel onderzoeksinstrument

De RKC voert onderzoeken uit naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. Met deze onderzoeken ondersteunt de RKC raadsleden in hun kaderstellende en controlerende taak.

De RKC staat voor onafhankelijkheid en professionaliteit met oog voor de behoeften van de raad. Dit komt tot uitdrukking in de RKC samenstelling van externe en interne leden, een evenwichtige jaarplanning, een gedegen wijze van onderzoek en de conclusies en aanbevelingen van verricht onderzoek. Daarbij hoort een houding die blijk geeft van politieke en bestuurlijke sensitiviteit en een goede communicatie met de raad.

Samenstelling RKC

De samenstelling van de RKC ziet er als volgt uit:

Voorzitter	mevrouw drs. F.C. (Fiona) Buruma
Externe leden	de heer mr. N. (Nils) Nijdam de heer A.W. (André) Timmerman
Interne leden	mevrouw P. (Petra) Scheffers – van der Lelij de heer mr. P.J.L.J. (Peter) Duijsens
Ambtelijk secretaris	de heer D. (Dick) van Vliet

Het jaarplan weerspiegelt onze drijfveer om binnen het beschikbare budget te komen tot een optimale ondersteuning van de kaderstellende en controlerende taak van de raad.

2. Capaciteit van de Rekenkamercommissie

De RKC verzorgt de planning en de begeleiding van onderzoeken. Voor het uitvoeren van onderzoeken wordt extern ingehuurd vanuit het budget van de RKC. Tot slot vervult de RKC een signaleringsfunctie en maakt zij de raad opmerkzaam op ontwikkelingen die voor hem relevant zijn.

Voor 2019 heeft de RKC de beschikking over een budget van € 70.000. In onderstaande tabel is aangegeven hoe het budget toebedeeld wordt aan de werkzaamheden van de RKC.

Omschrijving	Gepland budget
Totaal beschikbaar budget in 2019	€ 70.000
Planning en begeleiding van onderzoek, uitvoering follow-up onderzoek en signaleringsfunctie	€ 16.800
Beschikbaar voor de uitvoering van het onderzoeksprogramma 2019	€ 53.200

3. **Onderzoeksprogramma 2019**

Uitvoering jaarplan 2018

In het jaarplan 2018 zijn 3 onderzoeken opgenomen. Het rapport van het eerste onderzoek, het onderzoek naar het Economisch beleid in de gemeente Westland (gestart in 2017), is in de commissie Bestuur van 6 september 2018 aan de raad aangeboden en behandeld in de commissie EFO van 3 oktober 2018. In februari 2018 is gestart met het tweede onderzoek, namelijk het onderzoek naar inzichtelijkheid van de Begrotings- en Verantwoordingsstukken van de gemeente Westland. Het rapport van dit onderzoek is in de commissie Bestuur van 24 mei 2018 aan de raad aangeboden en behandeld in de commissie EFO van 20 juni 2018. Met het 3^e onderzoek uit het jaarplan, namelijk een onderzoek naar de Cultuur van het bestuur en de ambtelijke organisatie van de gemeente Westland is de RKC in 2018 niet gestart. De RKC wilde eerst de uitkomst afwachten van het raadsonderzoek naar de 9 observaties, zoals opgenomen in het rapport van de burgemeester inzake bevordering goed functioneren gemeentebestuur, dat in februari 2018 is uitgebracht. Wel is de RKC in oktober 2018 gestart met een vervolgonderzoek (follow-up) naar vijf rekenkameronderzoeken uit de periode 2013 t/m 2016. Het ligt in de planning om dit onderzoek in februari 2019 af te ronden en op 7 maart 2019 aan te bieden aan de raad in de commissie Bestuur.

Totstandkoming van het jaarplan 2019

De RKC heeft in haar vergadering van 14 november 2018 de groslijst met 18 mogelijke onderzoeksonderwerpen doorgenomen op actualiteit. De groslijst is naast actualiteit ook afgewogen op basis van criteria zoals vastgelegd in het onderzoeksprotocol en in de Verordening van de RKC. Omdat nog niet gestart is met het onderzoek naar de Cultuur van het bestuur en de ambtelijke organisatie is ook dit onderzoek in de afweging voor 2019 betrokken. Gezien de uitkomst van het raadsonderzoek naar de 9 observaties (het onderzoek heeft geen nieuwe inzichten opgeleverd) en de komst van een nieuwe burgemeester (die mogelijk op dit gebied initiatieven wil ontplooiën) heeft de RKC gemeend dit onderzoek voorlopig naar 2020 door te schuiven. De selectie heeft ertoe geleid dat drie mogelijk te onderzoeken onderwerpen zijn bepaald.

Het onderzoeksbudget ad € 53.200 van de RKC Westland laat naar verwachting en afhankelijk van de te ontvangen offertes drie onderzoeken toe in 2019. De RKC is daarom voornemens om de volgende onderzoeken uit te voeren.

1. Kwaliteit dienstverlening
2. Participatiebeleid / burgerinitiatief
3. Informatiebeveiliging

In bijlage 2 lichten wij de onderzoeksvragen toe. Het betreft een concept denkrichting en kaderstelling. In 2019 zullen wij de raad nader informeren en betrekken voorafgaand aan de start van elk van de onderzoeken, waarna wij de definitieve onderzoeksvragen zullen opstellen en onderzoeksbureaus zullen selecteren.

4. Follow-up onderzoeken

In een follow-up onderzoek wordt aandacht besteed aan de conclusies en aanbevelingen van eerder uitgevoerd onderzoek, waarover is besloten dat deze ten uitvoer zouden worden gebracht.

Zoals eerder aangegeven rondt de RKC in 2019 het vervolgonderzoek naar vijf rekenkameronderzoeken af. Het ligt niet in de bedoeling om in 2019 nog een vervolgonderzoek te doen, mede omdat de onderzoeken die nu nog resterend van een dusdanig recente datum zijn dat de RKC het nog te vroeg vindt om de doorwerking daarvan te toetsen.

5. Signaleringsfunctie

De RKC attendeert de raad gedurende het jaar graag op ontwikkelingen die voor het doeltreffend, doelmatig en rechtmatig handelen van de gemeente relevant zijn. Ook informeert de RKC over onderzoek van andere instanties, als dat relevant voor de raad is. De RKC zal in voorkomende gevallen de raad per brief benaderen.

Bijlage 1 De Rekenkamercommissie Westland

De uitgangspunten van de RKC

De RKC onderzoekt vanuit een positief kritische houding de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De RKC is een 'instrument' van de raad dat erop gericht is de raadsleden te ondersteunen bij hun kaderstellende en controlerende taak. De RKC is één van de instrumenten van de raad, naast het onderzoeksrecht van de raad, het reguliere accountantsonderzoek, externe evaluatieonderzoeken en periodieke doorlichtingen.

De RKC hecht aan haar onafhankelijkheid en staat voor professionaliteit in onderzoek. Dit komt vooral tot uitdrukking in een evenwichtige onderzoeksagenda, een gedegen wijze van onderzoek en de conclusies en aanbevelingen van verricht onderzoek. Daarbij hoort een houding die blijkt geeft van politieke en bestuurlijke sensitiviteit.

De RKC hecht aan transparantie. Bij de te onderzoeken onderwerpen zal de RKC verantwoording afleggen over de door haar gemaakte keuzes. Daarnaast zal de RKC zich in de onderzoeksrapporten verantwoorden over de gehanteerde aanpak en zich periodiek verantwoorden over de uitgevoerde onderzoeken door jaarlijks een openbaar jaarverslag te publiceren.

De RKC hecht aan een frequente en effectieve communicatie met de raad. Dit impliceert dat gesprekken worden gevoerd met raadsleden over het onderzoeksprogramma, goede contacten worden onderhouden met raad en presidium en dat zo bruikbaar mogelijke onderzoeksresultaten op een pakkende wijze worden gepresenteerd.

De werkwijze van de RKC

Onderzoeksvoorstellen kunnen afkomstig zijn van de raadsleden, het college van B&W, de inwoners van Westland en van de RKC zelf. Ook is het mogelijk dat de raad een verzoek tot onderzoek richt aan de RKC. In artikel 3.1 van het Reglement van Orde en artikel 11 van de Verordening op de Rekenkamercommissie gemeente Westland 2009 en volgende jaren staat vermeld dat de RKC de onderwerpen van onderzoek jaarlijks als concept jaarplan aan de raad stuurt. De raad krijgt daarna de gelegenheid om wensen, adviezen en bedenkingen aan de RKC over te brengen en/of hierover uitleg te vragen. De RKC stelt in de daarop volgende vergadering het onderzoeksplan vast en zendt dit onverwijld ter kennisname aan de raad en het college van B&W. Het stuk wordt openbaar gemaakt via een persbericht en zal geplaatst worden op de website van de gemeente Westland (www.gemeentewestland.nl).

De RKC heeft in haar vergadering van 11 oktober 2010 een onderzoeksprotocol vastgesteld, waarin het proces van onderzoeksvorstel tot rapportage is beschreven. De RKC verzamelt de feiten in haar onderzoeken en formuleert op basis daarvan conclusies en aanbevelingen. Zij legt dit alles, inclusief een eventuele reactie van het college van B&W en een eventueel nawoord van de RKC hierop, vast in de vorm van rapporten of brieven. Het is aan de raad om te besluiten al dan niet actie te ondernemen naar aanleiding van RKC-onderzoeken.

De verordening van de RKC

Na een evaluatieperiode heeft de raad op 27 oktober 2009 een nieuwe Verordening Rekenkamercommissie Westland vastgesteld. Vervolgens heeft de RKC een nieuwe samenstelling gekregen.

Op 17 november 2015 heeft de raad de RKC-verordening laatstelijk gewijzigd. De belangrijkste wijziging betreft de benoemingsperiode van de externe en interne leden. De benoemingsperiode van externe leden is gewijzigd van 3 in 4 jaar en de benoemingsperiode van de interne leden is gewijzigd van 2 jaar naar een benoeming voor de gehele raadsperiode.

Bijlage 2 Uitwerking onderzoeksonderwerpen 1 t/m 3

	1. Kwaliteit publieke dienstverlening gemeente Westland; Is die kwaliteit goed en hoe wordt die ervaren door inwoners en ondernemers?
Aanleiding onderzoek	De gemeente is er voor de inwoners, de ondernemers en de instellingen en verenigingen. Die hebben recht op een goede, snelle en moderne dienstverlening. De gemeente Westland heeft de afgelopen jaren volop de focus gelegd op een goede dienstverlening. Vandaar dat de Rekenkamercommissie wil onderzoeken hoe het gesteld is met de kwaliteit van de dienstverlening, hoe de kwaliteit van de dienstverlening ervaren wordt bij inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen en of de huidige organisatie binnen de gemeente Westland is ingericht voor het leveren van een in alle opzichten kwalitatief goede dienstverlening.
Centrale onderzoeksvraag	Hoe is het gesteld met de kwaliteit van de publieke dienstverlening aan de inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen en hoe wordt de huidige dienstverlening ervaren door inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen? Wat zijn concrete aanbevelingen ter verbetering?
Reikwijdte / Afbakening	De Rekenkamercommissie wenst de kwaliteit van de dienstverlening via het centrale telefoonnummer 140174, de fysieke loketten, de website en brieven en e-mails in kaart te brengen. De Rekenkamercommissie wil daarbij betrekken hoe de dienstverlening beleefd wordt in de praktijk door de inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen. Waar zijn de inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen (on)tevreden over en waarom?

Naam	2. Participatiebeleid / Burgerinitiatief
Aanleiding onderzoek	<p>De verhouding tussen overheid en samenleving verandert. In het verleden was het over het algemeen gebruikelijk dat zodra besloten was over een bepaalde ontwikkeling de gemeente burgers daarover informeerde, per brief of mogelijk via een bewonersavond.</p> <p>Tegenwoordig wordt de inbreng van burgers steeds meer en ook al in een eerder stadium gewenst. Bijvoorbeeld bij de aanleg van een nieuwe woonwijk mogen de toekomstige inwoners meedenken over de inrichting van groen- & speelvoorzieningen, straatmeubilair, verlichting, etc. In dit geval neemt de gemeente nog wel het initiatief, maar worden burgers actief betrokken. We spreken in dit geval van burgerparticipatie.</p> <p>Soms gaat het nog verder en neemt een bepaalde groep burgers zelf initiatief. Zij nemen bijvoorbeeld het beheer van een zwembad over of organiseren zelf hun thuiszorg en vragen daarvoor een financiële bijdrage van de gemeente. Hiertoe behoren ook initiatieven als 'Right to Challenge', de mogelijkheid om als collectief van inwoners een voorstel te doen om een bepaalde publieke taak van de gemeente over te nemen omdat men er van overtuigd is dit beter of goedkoper te kunnen. In dit geval zijn de burgers als initiatiefnemers leidend en wordt de gemeente pas later betrokken om mee te denken of mee te betalen. We spreken in dit geval van overheidsparticipatie.</p> <p>Gelet op deze ontwikkeling in de verhouding tussen overheid en samenleving is de RKC voornemens om in 2019 een onderzoek te gaan doen naar hoe de gemeente Westland omgaat met burgerparticipatie en burgerinitiatief.</p>
Doelstelling onderzoek	<p>Doel is na te gaan of de gemeente Westland participatiebeleid kent en ook hoe omgegaan wordt met burgerparticipatie en burgerinitiatief. Er worden concrete suggesties gegeven, bijvoorbeeld op basis van <i>best practices</i> in andere gemeenten met aansprekende resultaten.</p>
Reikwijdte / Afbakening	<p>In het onderzoek wordt betrokken het gemeentelijk beleid ten aanzien van in- & medespraak, burger- & overheidsparticipatie en burgerinitiatief. Om het onderzoek een concrete invulling te geven, worden enkele voorbeeldcasussen van participatie betrokken. Het onderzoek beoogt nadrukkelijk niet het vakinhoudelijk beleidsterrein te onderzoeken waar een dergelijke casus betrekking op heeft, het gaat om de betrokkenheid van burgers.</p>
Aspecten onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> - Participatiebeleid - In- & medespraak - Burger- & overheidsparticipatie - Burgerinitiatief - Burgerbetrokkenheid

Naam	3. Informatiebeveiliging
Aanleiding onderzoek	Een goede informatiebeveiliging is van groot belang voor de gemeente Westland. De gemeente is in toenemende mate afhankelijk van meer en complexere ICT systemen voor het –in de ‘cloud’- opslaan van (persoons)gegevens. Met de inwerkingtreding van de AVG in mei 2018 is de druk nog groter om de informatie over de burgers van de gemeente Westland te beveiligen. Datalekken moeten verplicht worden gemeld en de Autoriteit Persoonsgegevens kan hoge boetes opleggen.
Doelstelling onderzoek	Het onderzoek geeft een gedegen beeld van de risico's, de kwetsbaarheden en de concreet uitvoerbare verbetermogelijkheden op het gebied van informatiebeveiliging door de gemeente Westland.
Reikwijdte / Afbakening	Er wordt nagegaan wat de kwetsbaarheid is van zowel de technische systemen, van de procedures als van de mensen die met de systemen werken.
Concept onderzoeksvragen	<p>Is de informatiebeveiliging van de gemeente Westland goed op orde?</p> <p>Bij deelvragen kan gedacht worden aan bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is de kwaliteit van de getroffen beveiligingsmaatregelen en van de ICT governance en beheersing? Werken deze maatregelen? - Hoe kwetsbaar is de informatie voor gerichte aanvallen van hackers en indringers? - Zijn ICT medewerkers zich voldoende bewust van de risico's en zijn zij deskundig op het vlak van informatiebeveiliging? - Zijn de ambtenaren alert op pogingen, zoals phishing en dergelijke? - Is het wachtwoordbeleid voldoende sterk? - Is privacy gevoelige informatie in te zien door medewerkers die dit niet nodig hebben of zijn rechten strikt ingericht op <i>need to know</i> basis en worden deze periodiek gecontroleerd? - Wordt het opvragen van gevoelige informatie gelogd en gemonitord? - Wordt er samengewerkt met andere gemeenten om van elkaar te leren, elkaar te informeren over (bijna) incidenten en om te verbeteren? - Hebben datalekken plaatsgevonden? - Met welke derde partijen wordt informatie uitgewisseld en welke risico's zijn hiermee verbonden? - Welke aanbevelingen zijn er ter verbetering van de informatiebeveiliging?